12×15×18 cm; 15×15×18 cm ir pan. 42×70×50 cm akmuo aptiktas kvadrato 9C centrinėje dalyje.

Perkasoje aptiktieji akmenys išdėstyti padrikai, tik kvadratuose 2–3ABC ir 4BC jie lyg ir sudaro akmenų vainiko pėdsakus.

Tirtoje perkasos tąsoje, ties kvadratu 10C, perkasos gylyje, taip pat rasta akmenų vainiko liekanų, kurios nusitęsė už jos ribų PV kryptimi (už 2 m nuo tirtos perkasos yra pilkapis). Be pavienių angliukų, nei perkasoje, nei jos tąsoje jokių radinių nerasta.

Tyrinėjimai parodė, kad čia būta pilkapio, tačiau kada ir kokiomis aplinkybėmis jis suardytas, neaišku.

Jonas STANKUS

Exploration of Lavariškės barrow cemetery in 1998

In 1998 in Lavariškės barrow cemetery (Trakai district) LIH explored the remains of the destroyed barrow which was located near the forest road. Very poor remains of a stone circle and small charcoal were found. No burials and any other finds were discovered.

Jonas STANKUS

NERAVŲ-GRIGIŠKIŲ PILKAPYNO TYRINĖJIMAI

KVAD užsakymu Neravų-Grigiškių pilkapyne (Trakų r.; AR 1235) buvo tirtos 3 tariamų pilkapių liekanos: 2 pilkapių 1998 m. ir 1 pilkapio – 1999 m.

1998 m. tyrinėjimai buvo vykdomi plotuose palei dujų trasą, o 1999 m. – už geležinkelio, pilkapyno Š dalyje, miško kvartalinės linijos zonoje.

Tyrinėjimai 1998 m.

Į Š nuo Grigiškių gyvenvietės kapinaičių, pilkapyno P dalyje, yra nutiesta dujotiekio trasa. Jos Š pakraštyje buvo lyg ir pilkapio liekanų – apie 50–80 cm pločio smėlio kauburėliai. Šioje vietoje iškastos 1×10 m dydžio 2 perkasos. Tyrinėjimo metu paaiškėjo, kad smėlio kauburėliai – žemės, supiltos kasant dujų trasą, tad jokių pilkapio likučių čia nėra.

Šalia minėtųjų kapinaičių Š tvoros taip pat buvo lyg ir pilkapio liekanų – 60–100 cm aukščio žemių kauburys, kurio Š pakraštys šliejosi prie dujų

trasos P krašto. Šioje vietoje ištirta 3×10 m dydžio perkasa. Ir čia nerasta jokių pilkapio liekanų – tik smėlio krūva, supilta tiesiant minėtąją trasą. Taigi palei dujų trasą ištyrus 2 skirtingose vietose esančius plotus, pilkapių liekanų nerasta.

Tyrinėjimai 1999 m.

Pilkapyno Š dalyje, miško kvartalinės linijos zonoje, išlikęs apardytas pilkapis. Jis užėmė 7,5×12 m plotą. Pilkapis labiau ištįsęs R–V kryptimi, kur siekia 12 m, Š–P kryptimi – 7,5 m. Jo aukštis centrinėje dalyje 1 m. Pilkapio Š šlaitas statesnis, R ir V šlaitai nuožulnūs, matyt, todėl, kad per jį kurį laiką buvo važinėjama ir minėtųjų šlaitų žemės paskleistos. Pilkapio P kraštas beveik siekėsi su neaukštais žemės kauburėliais, esančiais toliau į P. Todėl čia nebuvo ryškesnio pilkapio sampilo. Šie kauburėliai, kaip paaiškėjo tyrinėjimų metu, tai žemės, supiltos kasant toje vietoje buvusį pilkapį. Pilkapio paviršiuje buvo kelios negilios ir 1 gilesnė duobė.

Pilkapio teritorijoje kasta 110 m^2 perkasa, apėmusi visą jo plotą. Perkasos dydis 8,5×13 m. Pilkapis tirtas, padalinus jį ketvirčiais.

Tyrinėjimų metu nustatyta, kad pilkapio P kraštas kažkada buvo nukastas ir vėl užpiltas žemėmis (gal tai vyko tiriant greta buvusį pilkapį). Jo centrinėje dalyje taip pat aptikta kastos duobės pėdsakų. Atrodo, kad čia karo metu būta apkaso. Jo duobėje rastos 3 vokiško šautuvo šovinių gilzės ir puodynės ąselė.

Pilkapio PR pakraštyje aptikti 3 akmenys, kurie sudarė dalį vainiko. Atrodo, kad tai anksčiau tirtojo pilkapio likučiai.

Pilkapio pagrinde, PR ir ŠV ketvirčiuose, pastebėtos 3 nedidelės juodos žemės, permaišytos su angliukais ir pelenais, dėmės. Atrodo, kad tai degintiniai kapai, nors juose nei apdegusių kauliukų, nei radinių, kuriais remiantis būtų galima datuoti šį pilkapį, nerasta.

Jonas STANKUS

Exploration of Neravai-Grigiškės barrow cemetery

In 1998-1999 in Neravai–Grigiškės barrow cemetery, 3 barrows were found. During the exploration it was established that the places of two supposed barrows are not barrows, but hillocks which were made while installing gas pipes. In the northern part of the barrow cemetery a disturbed barrow in diameter of 7,5-12 m was found. No burials were found in this barrow.

Valdas STEPONAITIS

PADUOBĖS-ŠALTALIŪNĖS III GRUPĖS PILKAPIŲ TYRINĖJIMAI 1999 M.

1999 m. buvo pratęsti Paduobės-Šaltaliūnės (Švenčionių r.) ardomų pilkapių tyrinėjimai. LNM pradėti 1987 m. (žr. *ATL 1986 ir 1987 metais*, V., 1988, p. 61–63; *ATL 1988 ir 1989 metais*, V., 1990, p. 61–62; *ATL 1990 ir 1991 metais*, V., 1992, t. 1, p. 124–127; *ATL 1992 ir 1993 metais*, V., 1994, p. 112–113; *ATL 1994 ir 1995 metais*, V., 1996, p. 83–84). 1999 m. tyrinėjimų metu buvo ištirti pilkapiai Nr. 7 ir Nr. 8 bei pilkapio Nr. 9 griovys.

Pilkapis Nr. 7 yra centrinėje pilkapyno dalyje, tiesiai per jį eina miško kelias. Jis buvo 6×7 m skersmens, 0,2–0,35 m aukščio. Pilkapis supiltas iš aplinkinio smėlio, jo sampilą supo 4 pailgos duobės. Duobės nevienodo dydžio, 1,9–3,5 m ilgio, 0,4–0,8 m gylio. Akmenų vainiko aplink pilkapį nėra. Centrinėje jo dalyje, ant pagrindo, įrengtas apardytas kapas Nr. 1, kuriame deginti kauliukai su nedideliu angliukų kiekiu supilti 1,4×1 m dydžio, iki 0,1 m gylio plote. Kapo įkapes sudaro geležinis apdegęs pjautuvas, kiek aštresniu smaigaliu, apsilydžiusi profiliuoto pjūvio juostelė–žiedas (?), kelios nedidelio puoduko gnaibytu paviršiumi šukės. Pagal degintinius kaulus (tyrė R. Jankauskas), palaikai galėjo būti vyresnio negu 12 metų paauglio ar smulkios moters. Pilkapio sampile dar buvo rasta dviejų suardytų kapų liekanų. Kape Nr. 2 aptikta vos keletas degintų kauliukų. Jame galėjo būti palaidotas suaugęs vyras. Kape Nr. 3, apie 0,4 m skersmens plotelyje, surinkta keliolika degintinių kauliukų ir geležinės apdegusios ylos fragmentas. Pagal degintus kaulus lyties ir amžiaus nustatyti nepavyko. Pilkapio sampile atsitiktinai rastas neapdegęs 45×42 cm dydžio žalvarinis antsmilkinis užkeistais galais iš rombinio pjūvio vielos. Pagal radinius pilkapį galima datuoti V–VI a. Po pilkapiu, V jo dalyje, aptikta ankstyvojo mezolito Kundos kultūros titnago radinių koncentracija, kuriai būdinga skeltinė technika: nuo kūginių vienagalių skaldytinių nuspaudžiant pagamintos taisyklingos skeltės. Įdomiausi dirbiniai: nelygiais šonais trikampio formos ašmenėlis, galiniai gremžtukai, kampiniai rėžtukai, suformuoti skėlimais nulaužtuose skelčių galuose.